

# Olikheter berikar



**Folkbildnings-**  
*studieförbundens*  
*intresseorganisation* **förbundet**

## Innehåll:

Förord	3
Studiefrämjandet - Folkbildningen måste kunna vara uppkäftig	4
Folkuniversitetet - Vi älskar alla våra barn	6
Studieförbundet Vuxenskolan - För en aktiv vardag	7
Medborgarskolan - Vaxdukar och regnrockar förvandlas till korsetter och festklänningar	8
ABF - Vi kan förändra våra liv	10
NBV - Ett engagemang utan gränser	11
Ibn Rushd & Sensus - Fredsagenterna tar klivet ut i Europa	13
Studieförbundet Bilda - Vi och våra grannar	15
Sensus - Vi vill ha fakta!	17

## Olikheter berikar

Folkbildningens möjligheter när det gäller arbete med integration och människors möjlighet till engagemang och självstärkande upplevelser borde uppmärksammas mer – för allas bästa. Studieförbunden har ett unikt kontaktnät direkt ut i föreningslivet där många människor med utländsk bakgrund väljer att skapa sina mötesplatser.

Genom uppdragsutbildningar och samarbeten med kommuner, arbetsförmedlingar, försäkringskassa och socialtjänst kan folkbildningens förhållningsätt ge förutsättningar för alla människor att skapa sig ett värdigt och meningsfullt liv, både som privatpersoner och som yrkesverksamma. Alla människors olikheter får plats och tas till vara.

Inom folkbildningen vet vi att det tar tid, vi vet att människor måste känna sig trygga för att våga kasta loss och visa sina kunskaper. Vi vet att gemensamma upplevelser skapar tillit och tilltro till ett nytt liv och en ny framtid, oavsett vad man har bakom sig och vilka erfarenheter man har med sig i livet. Folkbildningen har ett unikt förtroendekapital hos de grupper i samhället, som allra mest behöver stöd. Vi vet att olikheter berikar allas våra liv.



Maicen Ekman  
generalsekreterare

FOLKBILDNINGSFÖRBUNDET -  
STUDIEFÖRBUNDENS INTRESSEORGANISATION

## Folkbildningen måste kunna vara uppkäftig

I Gottsunda brann bilar i somras och många poliser uttalade sig oroligt i olika medier om ungdomsgång som drog runt i stadsdelen. Just här, i en lokal som rymmer replokaler för 40 band och en studio, driver Studieförämmandet hiphopprojektet Bring down the Beat. Projektet handlar om att skapa en mötesplats för unga rappare, låtskrivare, textförfattare, producenter och dj:s.

Några rader ur Tonårstankar av Sara ft. Dreads & Isse.

”familjen som inte finns  
vid din sida  
världen blir tung  
och du börjar lida  
ditt liv byggs upp av alla de tårar  
då du blivit lämnad och sårad”

Ungefär hundra ungdomar har provat på verksamheten och cirka trettiofem kommer till lokalen två gånger i veckan för att göra musik. Över 2000 personer har varit på konserterna. De som är med i projektet och blivit lite varma i kläderna får en mentor, någon som varit med ett tag och är lite äldre. En storebrorsa eller storasyrra, som fungerar som förebild. Genom dem får ungdomarna också en cirkelledarutbildning, så att de själva i framtiden kan leda studiecirkel, projekt och ta ansvar.

### Fyll ordet integration med något meningsfullt

Hip Hop är en budskapsbunden musikstil, att jämföra med proggen på 70-talet, som kommenterar och vill förändra samhället. I stället för att använda ordet ”integration” som ett tomt honnörsord, vill projektledaren Daniel Bergström

skapa förutsättningar för ungdomar att mötas på de villkor som passar den musikstil de gillar. Många av ungdomarna som håller på med Hip Hop har utländsk bakgrund. Folkbildningens regelverk gör att man inte kan få stöd för all verksamhet som görs, ibland är man för få i gruppen och ibland för många. Projektet får i dag också bidrag från Arvsfonden, men Daniels förhoppning är att folkbildningen ska anpassa sig efter verkligheten, och inte tvärtom. Ungdomar ska kunna köra studiecirkel och få stöd, oavsett om de spelar pop och rock eller håller på med Hip Hop. ”Folkbildningen måste vara uppkäftig och hänga med i tiden”, menar Daniel.



Daniel Bergström, projektledare för Bring down the Beat, fyller ordet integration med musikaliskt innehåll.

### Det handlar om att få självkänsla genom att uttrycka sig.

De öppna träffarna börjar med något som kallas ”Open mic”. Den som vill tar micken och improvisationsrappar. Då måste man vara ödmjuk. Många är språkbegåvade, på ett nytt sätt. De uttrycker sig direkt och är duktiga på att improvisera. Orden



Genom Hip Hop-projektet utvecklar ungdomarna sitt musikintresse på egna villkor.

kommer med en gång. ”När uttrycket landar i någon, då är det som bäst”, säger Daniel. ”När det plötsligt lossnar för någon och man ser personen bakom. Så många av de här ungdomarna gör saker för andra, men känner så sällan att de gör något riktigt bra, för sin egen skull, som de tycker är kul och som de får positiv respons för.” En av deltagarna, med artistnamnet ”Flex”, öppnade för Ken i somras under ett antal spelningar och flera andra är på väg att inta musiklivet. Många av de stora inom musikvärlden i dag började en gång just så här, med att köra studiecirkel i en replokal hos ett studieförbund.

”Integration handlar inte bara om att lära sig svenska. Både svenskar och personer med utländsk bakgrund behöver mötesplatser för gemensamma positiva upplevelser – i det här fallet musik!” Daniel lovar att mer musikupplevelser är på gång, men än så länge är de hemliga.

Text och foton: Kajsa Wiktorin

## Vi älskar alla våra barn

Föräldrakursen Active Parenting utgår från Barnkonventionen, där det slås fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har skrivit under den. Men vilka rättigheter vi tycker att barnen har beror på våra värderingar. Det vi har gemensamt, oavsett bakgrund, är kärleken till våra barn.

”Ingen vill förlora sitt barn till gatan oavsett bakgrund”, säger Christine Radell, som är en av 450 gruppleddare för Active Parenting, som finns i sjuttio av landets kommuner. Active Parenting är en process- och upplevelsebaserad kurs, som syftar till ett aktivt och glädjerikt föräldraskap. I samarbete med Folkuniversitetet i Kristianstad är Christine cirkelledare för en studiecirkel med tio deltagare, kvinnor och män, som alla är arabisktalande. Med hjälp av en tolk träffas gruppen tio fredagsfördagar och pratar om hur det är att vara förälder.

### Verktyg för att vara förälder i Sverige

Christine och andra gruppleddare inom Active Parenting möter invandrarföräldrar, ofta män, som har svårt för att hitta sin auktoritet i Sverige. Barnen får makt genom sina språkkunskaper och ”går förbi” sina föräldrar. De får ett självförtroende och en säkerhet i det svenska samhället som föräldrarna saknar. Känslan av att barnen tar över och att det är de som bestämmer kan få de vuxna att tappa fotfästet. De omkullvälta rollerna skapar oro och problem för alla i familjen. Risken finns också att människor med svåra upplevelser bakom sig väcker gamla sår till liv när självkänslan förloras. Detta och mycket annat tar man upp på cirkeln, för att stärka föräldrarollen, ge verktyg att förstå sig själv och skapa goda relationer med sina barn i det liv

som nu levs i Sverige. Christine är noga med att det finns inget rätt eller fel.

Förutom att få verktyg för att hantera vardagen och möjligheter att fungera som aktiva vuxna i det svenska samhället, innebär studiecirkeln också möten. Många av grupperna har både svenska deltagare och deltagare med utländsk bakgrund. Barn med olika bakgrund umgås ofta och träffas hemma hos varandra, men sällan möts invandrarföräldrar och svenska föräldrar privat. Här får de en möjlighet, kanske för första gången, att lära känna varandra.

### I stället för att slängas in, glid in i det svenska samhället

Agnetha Birgersson, som är initiativtagaren till Active Parenting i Sverige, tycker att föräldrakurser är ett konstruktivt integrationsarbete. Man möts kring någonting som för de flesta är det viktigaste man har – barnen. Man kommer nära varandra, eftersom det är ett ämne som berör. Närhet leder till förståelse och ur förståelsen föds medkänslan. Så kan vi lära känna varandra med respekt och mötas på lika villkor. Personerna som deltar har olika bakgrund och går studiecirkeln av olika anledningar. Några tar initiativet själva, andra får information via kommunen. Det behövs fler neutrala mötesplatser där människor kan mötas och komma varandra nära. Många invandrarföräldrar har uttryckt att de hade önskat att de fått gå en studiecirkel direkt när du kom till Sverige. ”Tänk om jag vetat det här för fem år sedan!”. Då hade de med en gång förstått vad som sades på föräldramötena och haft en förförståelse inför utvecklingsamtal och nattvandrande föräldrar. Sådant som bara är självklart om man är född i Sverige.



Text och foton:  
Kajsa Wiktorin

Agnetha Birgersson, initiativtagare till Active Parenting i Sverige och Christine Radell, gruppleddare för Active Parenting och studiecirkelledare på Folkuniversitetet i Kristianstad. Genom Active Parenting möts föräldrar med olika bakgrund kring kärleken till sina barn.

## För en aktiv vardag

”Vissa satsningar, som samhället gör, är faktiskt onödiga. Man slänger pengarna i sjön därför att man har för höga ambitioner. Som studieförbund jobbar vi med frivillighet. Trivs du är du välkommen hit, trivs du inte finns det ingen som tjänar på att du kommer hit. Integration måste ske på egna villkor!”

Mitt i Malmö har Studieförbundet Vuxenskolan - Skolan sina lokaler. ”Namnet är lite konstigt”, säger Maja Chodhiewicz, som har varit med sedan starten 1994. Man säger ordet skola två gånger, men när man ville ändra namnet blev det protester. Att gå i skolan eller arbeta är prestigefyllt. I den här gruppen är sysselsättningen viktig, både för att man ska må bra, men också för att det innebär status inför vänner och familj att göra något viktigt på dagarna. I stället för att sitta ensamma hemma kommer 70-80 äldre hit tre dagar i veckan. De flesta är över sextio år, men några är också för-tidspensionerade eller långtidssjukskrivna. Två har varit med från början och en av dem är åttiosex år i dag och fortfarande aktiv. Deltagarna kommer ursprungligen från forna Jugoslavien, Bosnien, Irak, Pakistan, Vietnam och Libanon, både kvinnor och män. Några har jobbat på regeringsnivå i sina hemländer och andra är analfabeter. Människor med olika livserfarenheter och förutsättningar, som möts på lika villkor.

### Odla för livskvalitet

Maja kommer själv från Bulgarien och vet vad det innebär att vara invandrare. Hon vet hur viktigt det är att må bra och ha en meningsfull vardag. ”Tillsammans skapar vi förutsättningar för människor att växa. Vi tar vara på var och ens egenskaper

och kunskaper.” Deltagarna planerar och jobbar självständigt i mindre grupper. Respekt är viktigt. I dag träffas nio grupper tre gånger i veckan. Två av dagarna ägnas åt språkkunskaper, medan fredagen är reserverad för studiebesök, friskvård och annan kreativ verksamhet. I parken i närheten har skolan två odlingslotter. Där planteras örter och grönsaker om våren, som skördas till hösten.

### På egna villkor

Den största utmaningen har varit att hitta fungerande former för arbetet. Från början ställdes höga krav på deltagarna, men med tiden har Maja och hennes kollegor sänkt nivån. (Alla behöver inte, och kan inte, integreras på samma sätt. Ingen kan tvingas till trivsel eller integration.). Först måste man känna ett behov av att lära sig svenska för att vilja göra det. I de här grupperna kan det börja med att man känner igen buss 3, som går in till stan. Det är lättare att lära sig utifrån egna behov. Bara det att man lämnar sin egen stadsdel och kommer in till centrala Malmö gör skillnad för många. Man blir en del av samhället och får automatiskt ta del av stadsliv och kulturliv. Skolan har ett bra samarbete med övriga samhället, med försäkringskassa, socialtjänst och arbetsförmedling. De känner till verksamheten, vet att alla är välkomna. För många personer är Studieförbundet Vuxenskolan – Skolan det enda fungerande alternativet, där man hittar en meningsfull vardag. Kanske för att alla som kommer verkligen vill vara där.

### Alla bryr sig om varandra

Efter sommar- och jullov längtar deltagarna med spänning efter att få börja igen. Gemenskapen och samhörigheten är jätteviktig. ”Vi håller reda på varandra!”



Trädgårdsarbete på SV-skolans egna odlingslotter.

Text och foton: Kajsa Wiktorin

## Vaxdukar och regnrockar förvandlas till korsetter och festklänningar

Arbetsmarknaden ropar efter hantverkskunniga personer med annat språk än svenska, eftersom svenska företags textila produktion ofta sker utanför Europa. Eva Lindstrand är projektledare och lärare för Design Rosengård, som är ett projekt som drivs av Medborgarskolan i Malmö, med stöd från Arvsfonden. I invandrantäta Malmö är behovet av meningsfull sysselsättning för unga i åldern 16-25 år stor.

### Skapa nya traditioner ihop

”Den riktiga kunskapen finns ofta i ett annat skikt”, säger Eva och då menar hon erfarenheter och historier som deltagarna har med sig. Genom Design Rosengård lockas dolda hantverkstraditioner och andra talanger fram och utvecklas för att ta plats i det svenska samhället. I dag når projektet arbetslösa unga kvinnor, som ursprungligen kommer från Iran, Irak, Sverige, Uzbekistan, Turkiet och Jugoslavien. Verksamheten vänder sig även till unga män, men de har hittills varit svårångade. Det vill man ändra på. Gruppen träffas varje förmiddag och lär sig grunderna i modeteckning. De planerar, skissar och syr. Mycket är återvinning och secondhand, med olika material och stilar. Ett tema under hösten har varit ”Huvudsaken”, då alla jobbade med något att sätta på huvudet. I resultaten syns olika kulturer, även livserfarenheter och en stark vilja att visa vem man är.

### Det börjar öppna sig

Projektet görs i samarbete med Malmö stad, socialtjänsten och arbetsförmedlingen. Ungdomarna

blir informerade om projektet och viljan att vara med bygger på eget ansvar. Många har inte möjlighet att gå på dyra skolor och ta studielån, andra är arbetslösa och saknar sysselsättning eller har sociala problem. Design Rosengård blir en möjlighet för dem, men också för samhället, att tillvarata begåvade talanger, som annars aldrig haft möjlighet att skapa sig en plattform för en framtid som



designers. Eva tycker ibland att kontakten med socialtjänsten kan kännas stelbent. Även om handläggarna är positiva kan det vara svårt att ta sig igenom regelverken. Men, det börjar öppna sig, myndigheterna börjar förstå hur viktigt projektet är för tjejernas självkänsla. ”Vi har haft en tjej som haft det svårt, med mobbing och självdestruktivt beteende. Trots helt andra förväntningar hemifrån tog hon själv steget hit. Hon utnyttjar allt material, skapar fantastiska saker och säger att det är det här hon har velat i hela sitt liv. De börjar som osynliga möss, men efter hand blommar de ut och



I Medborgarskolans lokaler i Malmö skapar unga kvinnor framtidens design och mode genom att blanda traditioner och erfarenheter.

blir personligheter. För första gången i sina liv känner de sig hängivna och stolta över något de skapat själva.”

### Synas mer

Skjortprojektet väntar efter nyår. Högar med herrskjortor ska omvandlas till klänningar i haute couture. Ambitionen är att synas mer, ha fler utställningar och få praktik på ateljéer. De här kreativa människorna kommer att fortsätta med konst, hantverk och mode. Folkbildningen fungerar ofta som plantskola för kreativa personer, som saknar nätverk eller självförtroende. I det här fallet handlar det om designers, som kan bli de som står bakom framtidens nyskapande mode, influerat av stilar från hela världen. Kläder som kanske kommer att bäras av människor över hela världen.

Text och foton: Kajsa Wiktorin



## Vi kan förändra våra liv

I Södertälje har ungefär var tredje person utländsk bakgrund. I folkmun har kommunen kallats Lilla Irak, eftersom man tagit emot flest irakiska flyktingar i hela Sverige, framför allt under de senaste åren. Det innebär att det krävs insatser för att möta de här människorna och deras behov. Ett kommunstött initiativ som görs i samarbete med ABF är studiecirkeln På väg till framtiden **قيرطلا ىلع** لبقتسملا وحن, som samlar ett tiotal arabisktalande män. De träffas i ABF-huset i centrala Södertälje varje vecka för att lära sig grunderna i att starta eget företag, alltifrån skillnaden mellan planekonomi och marknadsekonomi till företagsformer och affärsplaner. Syftet är att deltagarna ska få testa sina företagsidéer och förhoppnings komma så långt att de startar eget. Lärarna på kursen finns med som mentorer även när idéerna blir verklighet.

### Våga ändra ditt liv

”Som invandrare är det nästan omöjligt att bli anställd i Sverige. Det är vårt öde”, säger Emanuel Poli som är studiecirkelledare. ”Om man väl blir anställd måste man vara dubbelt så bra som en svensk för att få behålla jobbet. Därför borde man snabbt gå in och satsa på möjligheter för nyanlända att starta företag. Inget företag klarar sig från första dagen, fler borde få stöd under uppbyggnadsperioden.” Med ett eget företag kan man skapa något utifrån den utbildning man har och hålla sina egna kunskaper vid liv. ”Lyckas man försörja sig själv slipper man dessutom känna sig som en börda för samhället.”

### Från högstatus till lågstatus

Saed Yakeen Eleya, som inte varit i Sverige så länge, funderar på något inom transportnäringen. Situationen och livet i Sverige är fortfarande nytt för honom. Det arbete och den utbildning han

hade i Irak vet han ännu inte hur han ska använda i Sverige. Han har fått förslag på städjobb, men tycker att det känns svårt att gå från högstatusjobb i hemlandet till städjobb i Sverige. ”Vem kunde veta att det skulle bli krig i Irak?” Familjen är utspridd över hela världen, han lever själv i Sverige och söker fortfarande en plattform, både socialt och yrkesmässigt, för att gå vidare. Kanske kan ett eget företag med handel utomlands vara en möjlighet för honom. En studiecirkel tillsammans med landsmän, som bygger på frivilligt deltagande, passar honom allra bäst just nu.

### Egen mat på ålderdomen

Anton Admon har varit i Sverige sedan 1995 och hunnit med en mängd olika jobb. Nu funderar han på att starta privat hemtjänst för arabisktalande. Han tror att många äldre skulle uppskatta hemtjänst, med personal, som känner till den egna kulturen, pratar språket, lagar god mat från hemlandet och känner till olika traditioner och hur de firas. Han tycker själv att det är roligt att arbeta med äldre och att han lär sig mycket. Hans idé har fått bra respons från de andra cirkeldeltagarna.

### ”Det är viktigt att vi gör våra egna val, att inte andra gör dem åt oss.”

”Som invandrare måste man vara beredd att ändra sitt liv när man kommer till Sverige. Livet fortsätter inte som det gjorde i hemlandet. Det kan ta tid att smälta, men först när man förstår det kan man ta sig vidare”, säger Emanuel som själv med framgång driver flera företag. De tycker allihop att det behövs flera starta-eget-kurser på arabiska. ”Men, det måste vara frivilligt och bygga på eget intresse, så att vi känner att det är vi som har makten över våra liv!”

Text och foton: Kajsa Wiktorin



Saed Yakeen Eleya och Anton Admon går ABF:s kurs På väg in i framtiden och planerar att starta eget inom transport och hemtjänst.

## Ett engagemang utan gränser

Förra året tilldelades Fatima Mahmutovic NBV:s pris, som årets folkbildare, för gott integrationsarbete med motiveringen; ”Fatima har visat ett djupt engagemang i sitt folkbildningsarbete. En ärlig person som kämpar oförtröttligt för att bryta igenom kulturella fördomar och nå integrationsmål. Hennes engagemang har inga gränser - både vuxna, barn och ungdomar har en plats i hennes stora hjärta.”

Fatima lämnade Bosnien under kriget för 15 år sedan. Familjen kom till en flyktingförläggning i det lilla samhället Garphyttan. Med sin flytande engelska kunde Fatima lättare kommunicera med omvärlden. Genom svenska grannar, engagemanget i Bosniska föreningen och NBV gick integrationen fortare. ”Alla som kommer till Sverige borde få en fadder eller en familj att ha kontakt med, för att få inblick i kulturen och förstå traditioner och koder.”

### Jag inte bara gillar mitt jobb, jag älskar det

Sedan sju år jobbar Fatima som studiekonsulent på NBV i Örebro. Hennes mål med arbetet är tydligt. Det handlar om att bygga broar mellan människor, inte bara mellan invandrare och svenskar, också mellan gamla och unga och mellan olika religioner. Skapa möjligheter för människor från ”olika världar” att mötas. Hennes engagemang har varit särskilt stort bland bosnier.

Fatima vill vara en förebild för de invandrare som deltar i NBV:s verksamhet i Örebro. Själv är hon med i Integrationskören, som drivs tillsammans med Röda Korset. Det svänger när 150 personer, med olika nationaliteter och bakgrunder sjunger tillsammans på olika språk. Att gå på en (anordnad) studiecirkel, som kostar pengar, har inte alla råd med. Invandrarföreningarna genomför egna cirklar och kulturarrangemang i sina egna lokaler runt om i Örebro. Där sysslar man med hantverk och smyckestillverkning, ofta är någon kunnig i föreningen. Ledare och alla delar med sig av sina kunskaper. Fatima kommer ofta på besök, både för att lära sig och för att hon trivs.

”Jag vet hur folk mår som kommer hit.” Den egna identiteten är viktig. ”Jag är en stolt bosnier som

vill vara en del av det svenska samhället. Vi måste öppna våra armar för alla. Inte döma någon på förhand. ”Ökad förståelse och större öppenhet skulle också hjälpa många välutbildade från andra länder. Validering kan innebära att fler får jobba med det de har utbildning för. Att jobba mot fördomar är det svåraste och det viktigaste och där har folkbildningen unika möjligheter, eftersom vi når så många människor, framför allt de mest utsatta.”



Fatima Mahmutovic, studiekonsulent på NBV i Örebro, tilldelades förra året priset som årets folkbildare för integration.

### Väcka kärleken till liv - igen

För sju år sedan jobbade Fatima med långtids-sjukskrivna och långtidsarbetslösa invandrarkvinnor från fjorton olika länder. Den absolut svagaste gruppen i samhället, som de flesta samhällsaktörer har svårt att nå. När projektet startade hade de inget gemensamt språk. Fatima började med att peka på sina kroppsdelar och de som kunde skrev ord på lappar, som de visade varandra. De jobbade också med boken Svenska Koden av Silvia Nilsson Puccio, Uli Bruno och Marie Bengts, om dolda regler i det svenska samhället, för att förstå och inte missförstå. Läsningen innebar en hel del skratt.

Det är med stolthet Fatima möter kvinnorna i dag. Hon är övertygad om att NBV:s mötesplats varit avgörande för att de mår så bra i dag. Hon vill göra mer för invandrarkvinnor, livskvaliteten saknas i mångas liv. Kärleken till något nytt behöver väckas.

Fatima tar upp Millenniedeklaration, som år 2000 undertecknades av världens stats- och regeringschefer. Som stolt folkbildare håller hon målen levande och tar sitt ansvar genom att i alla sammanhang informera och sprida kunskap för att världen ska bli bättre för alla. Det är hennes drivkraft och den räcker långt för alla som har förmånen att komma i hennes väg.

Text och foto: Kajsa Wiktorin

## Fredsagenterna tar klivet ut i Europa

Det finns 100 muslimska Fredsagenter i Sverige i dag. Det är unga svenska muslimer, med olika bakgrund, som informerar om islamisk fredskultur i föreningar, på skolor, hos myndigheter och företag. Nyligen var Fredsagenterna i Bryssel och presenterade projektet för svenska handelsministern och spanska regeringen, som tog över EU:s ordförandeskap efter Sverige.

Initiativtagarna till projektet är studieförbunden Ibn Rushd och Sensus med stöd från Arvsfonden, Folke Bernadotteakademin och Ungdomsstyrelsen.

### Vi är länken mellan de olika världarna

Både Lina Ghazzaoui och Yasri Khan, som är stolta fredsagenter, säger att möten mellan människor är det som är avgörande för om vi ska kunna skapa en fredskultur, byggd på förståelse och samförstånd. Skolor, myndigheter och företag tar kontakt med Fredsagenterna. Utifrån beställarens önskemål anpassar Fredsagenterna en föreläsning eller en workshop. "Sverige är så segregerat, därför är vi jätteviktiga. Vi fungerar som en länk mellan olika världar och bygger broar mellan olika kulturer. De tuffaste mötena och samtalen leder oftast till de varmaste kramarna efteråt", säger Lina.

### De olika världarna har förenats i mitt hjärta

Lina är muslim och svensk. Hon är född i Sverige, med föräldrar från Libanon och Palestina. "De olika världarna har förenats i mitt hjärta, men inte i verkligheten. När jag var liten visste jag inte att rasism fanns. Sverige var den enda trygga platsen på jorden. Ju äldre jag blir desto mer medveten blir jag om hur det egentligen ser ut. Jag har vänner vars slöjor blivit avdragna av okända när de åkt buss. Till slut känner man sig inte hemma någonstans. Folk ska inte döma mig eller någon annan. Bara Gud vet vad jag tror och tänker." Den största och viktigaste frågan för Lina är bostadssegregationen. "Är du svensk och har utländska grannar kan integrationen börja redan i trapphuset. Nu är det som att åka utomlands när man åker från Rinkeby till Djursholm."

### Det globala samhället med plats för alla

Som fredsagent känner Yasri en tydligare identitet, han har ett uppdrag. Han tycker att exkludering är det största problemet i Sverige i dag, dels självexkludering av de grupper som känner sig i underläge, dels en oförmåga att ta tillvara den kunskap och de erfarenheter som finns hos alla



Hundra fredsagenter diplomerades på Kulturhuset 2006

människor. ”Det här handlar om gruppdynamik på gigantisk nivå. Alla grupper förändras när det kommer in nya medlemmar. Gruppen måste ta emot nya medlemmar som bidrag och inte som hot. Historiskt sett kan man se att stor omsättning av människor i samhällen och grupper leder till framgång. Att olikheter berikar. Yasri talar om det globala samhället, där Sverige måste hänga med för att få vara en del av det. Bjud in i stället för att stänga ute. Minisamhällen, som uppstår när människor känner sig utanför, skapar varken integration eller utveckling.

### Folkbildning - svensk export

Ytterst handlar Fredsagenterna om att skapa samarbete kring fred genom att motverka islamofobi, men också västfobi, som kan finnas bland muslimer. Fredsagenterna är unga muslimer, som tror på sig själva och på vad de gör, som tillsammans med andra bygger upp ett nationellt nätverk för fredsarbete och samtidigt utbildar omvärlden. För att skapa en bred grund att stå på samarbetar projektet med andra fredsorganisationer, som Kristna Fredsrörelsen, PeaceQuest och Svenska Muslimer för fred och rättvisa. Nu vill studieförbunden föra idén vidare ut i Europa genom det nya projektet: European Muslim Peace Agents, som ska utbilda 1000 muslimska ungdomar mellan 18-30 år från tio europeiska länder till fredsagenter. Folkbildningen exporteras utomlands och går i bränschen för det nya globala samhället.

Text: Kajsa Wiktorin

Foton: Jeanette Qvennerstedt



Fredsagenterna Lina Ghazzaoui och Yasri Khan

## Vi och våra grannar

De turkiska kvinnorna i Oxhagen undrade vad det var för ätliga bär deras barn pratade om. För att ta reda på det gick de ut i skogen och plockade blåbär, som blev sylt, som alla kunde ta med sig hem och bjuda barnen på. ”Det är viktigt att fånga frågorna och engagemanget direkt, annars kan det försvinna”, säger Inger Öhrn från studieförbundet Bilda, som sitter i styrelsen för föreningskooperativet Träffpunkt Oxhagen. ”Man kan inte komma med färdiga koncept på vad andra vill göra, utan måste utgå från de behov som uttrycks, alltifrån blåbärsplockning till svenskundervisning och demokratiutveckling.”

### Låt Oxhagen blomma

Oxhagen är ett mindre bostadsområde, byggt på 60-talet med 2000 boende. Ett av många bostadsområden i Sverige där merparten är av utländsk härkomst. Här mår man enligt statistiken sämst i hela Örebro. Men, det finns mycket kreativitet och vilja i området, som kan tillvaratas genom studiecirkelverksamheten på Träffpunkt Oxhagen. För några år sedan fick virkade dukar, hittade på second hand, nytt liv när en grupp kvinnor startade virkcaféer. Tillsammans med konstnärinnan Kaipa Gunilla Ericsson utvecklades dukarna till blommor med ståndare och pistiller. Med sina olika hantverkskunskaper, skapades det stora färgglada konstverk som nu pryder taket i föreningslokalen. Man har också smyckat utemiljön och satsat på street-art med virkade konstverk som klätt lyctstolpar. Också ett sätt att ta makt över sin närmiljö.

### Kultur, integration och demokrati

Sedan 2006 drivs mötesplatsen som ett föreningskooperativ med nio olika föreningar. Här bedrivs verksamhet både för vuxna, ungdomar och barn. De tre nyckelorden kultur, integration och demokrati präglar allt arbete. Inger Öhrn bidrar med idéer och inspiration. Hon upplever att verksamhetens styrka är att den bygger broar mellan de boende. Att känna sina grannar skapar trygghet och gemenskap, som i sin tur ökar områdets status för de som bor här. Tillsammans satsar de på ett långsiktigt integrationsarbete, med kultur som gemensam nämnare. Både som uttrycksform och som en brygga mellan kulturer.

### Ett initiativ leder till flera

En kvinna frågade om hon fick ha ett kulturprogram och visa hur man dansar i Kongo. Även om dansen var en lovsång till kvinnans gud, slutade kvällen med att trettio personer, med olika nationaliteter och trosinriktningar, dansade tillsammans. Efter det blev det flera kulturkvällar med dans, mat och musik, som byggde på egna initiativ. Så har verksamheten i kooperativet fortsatt och utvecklats. Fler föreningar är på väg in och man hoppas på ett utvecklat brett samarbete mellan flera olika aktörer och inriktningar.



“Oxhagen Blommar - ett relationellt verk” 2007-2008. Verket är skapat av Kaipa G Ericsson som även tog bilden.

### Egenmakt ger självständighet

Att skapa en positiv “hemmakänsla” i sitt eget bostadsområde är extra viktigt i utsatta områden. Känner man sig trygg och delaktig i området där man bor är det lättare att ta sig vidare in i det svenska samhället. För att visa på möjligheterna till påverkan bjöds politiker från alla riksdagspartier in för att skapa en dialog kring bostadsområdet. Att de boende kan vara med och påverka om bussen ska dras genom området eller utanför, hur

fritidsgården ska vara öppen och själva vara med och utveckla planerna på en familjecentral skapar egenmakt och självständighet. Det är viktigt med ett aktivt föreningsliv och former för verksamhet så att initiativ kan tas tillvara på plats, där människor lever och bor. Snart är det dags att bjuda in politikerna igen, inför valet hösten 2010.

Text: Kajsa Wiktorin



Kreativa kvinnor på Träffpunkt Oxhagen. Foto: Thomas Gustafsson

## Vi vill ha fakta!

”Mina föräldrar är uppväxta i en fattig by i Turkiet. De flyttade till Sverige för att vi skulle få det bra”, berättar Dilan. ”De som kommer hit, som flyttar från sina hemländer, gör ju det för att de har problem, för att de har det svårt.”, fortsätter Jeanette. ”Hur kan man säga att människor som kanske tar sig över sju gränser är svaga?”, undrar Niklas. Rasism och i det här fallet islamofobi handlar mycket om bilden av den andre och vad vi egentligen vet om varandra, eller inte vet. De är överens om att det behövs mer kunskap.

### Öppenhet, lika värde och demokrati

Niklas Lundsten, Jeanette Hellström och Dilan Renhal går samhällsprogrammet på Katedralskolan, en skola med högt anseende som ligger mitt i centrala Uppsala. Eleverna har varit på en föreläsning om islamofobi, som arrangerades av Sensus studieförbund och Diskrimineringsbyrån i Uppsala. Syftet var att belysa debatten om islam och motverka statiska bilder och negativa generaliseringar av muslimer. Projektet, som också består av temadagar riktade till högstadiet, ungdomskonferenser för gymnasieungdomar och multireligiös guidning har som övergripande mål att aktivt stärka ungdomars vilja att verka för öppenhet, alla människors lika värde och respekten för demokratins idéer.

### Fråga direkt!

”Det bästa sättet att krossa fördomar är med forskning och resultat.” Religionshistorikern Mattias Gardell, som var en av föreläsarna, presenterade statistik som visade något helt annat än fördomarna och de föreställningar man får genom att se på tv och läsa tidningar. ”Vi skulle vilja ha fler sådana här föreläsningar. Man förstår att allt man tror inte stämmer. Mediebilden måste granskas. Bara hur man översätter arabiska till andra språk, säger någonting om hur man ser på muslimer. Vi lärde oss jättemycket. Nu vet vi att alla muslimer inte är terrorister, som man lätt kan tro när man ser på nyheterna.”

I slutet av sommaren uppmärksammades förorten Gottsunda, en bit utanför Uppsala. Polisen rapporterade om bilbränder och stökiga ungdomsgång, som drog omkring i området. Likadana rapporter kom från andra invandrartäta förorter under sommaren, både i Sverige och övriga Europa. Eleverna tycker att polisen gör fel, att det är de som har fördomar. ”De borde få en sådan här föreläsning, som vi fått. När man inte vet hur det är, då skapas fördomar.” I paneldebatten, under föreläsningen, deltog tre muslimska tjejer från Gottsunda. De sade att de som bor där känner sig accepterade av varandra, men inte av de som bor



Dilan Renhal, Niklas Lundsten och Jeanette Hellström vill ha mer fakta för att kunna krossa fördomar om ”den andre”. Till höger Katedralskolan.

utanför. Att samhörigheten är viktig och känslan av respekt. "Vill man veta vad ungdomarna i Gottsunda tycker, fråga inte polisen eller oss som inte bor där, fråga dem själva!", säger Jeanette.

### **Ingen vill vara rasist**

Niklas, Jeanette och Dilan säger att det kan vara svårt att prata om frågor som handlar om invandrare och svenskar. Det väcker så många känslor. Alla är rädda för att uppfattas som rasister, fast man kanske bara vill uttrycka hur viktigt det är att alla hjälps åt. Det är inte bara svenskar, eller bara invandrare, som ska ta ansvar för att det ska fungera. Det är ett gemensamt ansvar för alla.

Lärarna i skolan är också nöjda med föreläsningen och uppskattar initiativ från studieförbunden och andra aktörer i civilsamhället. Med egna snåla resurser är det svårt att få till arrangemang med forskare och experter. Föreläsningen sammanföll med starten på ett skolarbete om fanatism, som eleverna påbörjade under hösten. Niklas, Jeanette och Dilan fick en energikick och fortsätter att samla fakta, för att veta vad de talar om och hoppas på fler föreläsningar i framtiden.

Text och foton: Kajsa Wiktorin





**Varje år träffas miljontals människor för att dela med sig av kunskaper, utbyta synpunkter och diskutera åsikter.**

**Formen kan vara en kurs eller studiecirkel i måleri eller italienska, i botanik eller beteendevetenskap. Men effekten är alltid densamma: När människor träffas, som inte brukar träffas, uppstår nya idéer och nya insikter. Ett slags korsbefruktning som utvecklar inte bara personerna som deltar utan hela samhället. En sådan blandning är oerhört viktig för en väl fungerande demokrati. Och därmed ett bra Sverige.**

**Tillsammans har vi ägnat oss åt folkbildning i över 100 år. Vi gör det gärna i 100 år till.**

